แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตย

LEARNING MANAGEMENT GUIDELINES FOR SOCIAL STUDIES TO PROMOTE HUMAN RIGHTS IN A DEMOCRATIC SOCIETY

วิภาดา พินลา[1*]
Wipada Phinla[1*]

[1]คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
[1]Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla 90000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: proud_phin@outlook.com

บทคัดย่อ

ประเทศไทยปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยเสียงข้างมาก แต่เสียงข้างมากอาจนำมาสู่อำนาจไม่ชอบธรรมในความปรารถนาต่างๆ ของคนกลุ่มใหญ่ โดยอาศัยการอ้างความชอบธรรมทางหลักการประชาธิปไตย การเคารพสิทธิมนุษยชนจะเป็นพื้นฐานประชาธิปไตยที่สำคัญในรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคคลรอบด้านอย่างเสมอภาคและยุติธรรม ดังนั้น การเสนอวิธีการแก้ปัญหาความหลากหลายทางความคิดโดยสันติวิธี ด้วยการหล่อหลอมองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตย ครูผู้สอนสังคมศึกษาในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญในการเตรียมพลเมืองของชาติไปสู่การเป็นพลเมืองดีที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักยอมรับความเหมือนและความแตกต่างอย่างหลากหลายของตนเองและผู้อื่น เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยที่ถูกต้องและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสงบสุข

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ สังคมศึกษา สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย สังคมประชาธิปไตย

Abstract

Thailand is ruled by majority democratic vote but the majority could lead to illegitimate authority of a large group of people's desires due to the principle of democratic legitimacy. Respect for human rights is fundamental to democracy in listening to different aspects of equality and justices. Therefore, the proposed solution - diversity of opinion by peaceful means - should be molded into the body of knowledge on human rights in social studies within a democratic society. Teachers are a key mechanism in the preparation of people to become effective citizens. Learners need to be trained to recognize their similarities and differences related to other people. When people cease to respect each other, they may cause the infringement of others' rights and freedom. Our approach can make the students peacefully live with democratic rights and coexist with other people.

Keywords: Learning management, Social studies, Human rights, Democratic, Democratic society

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยยึดหลักการประชาธิปไตยสำคัญ 5 ประการ อันได้แก่ หลักสิทธิเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักการใช้เหตุผล และหลักการยอมรับเสียงข้างมากที่ต้องเคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยบนพื้นฐานความแตกต่างทางความคิด เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของคนในสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาพลเมืองไทยให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (The Ministry of Education, 2009, p.11) อย่างไรก็ตาม หลักสูตรสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีประเด็นที่ได้ระบุเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งปรากฏไว้โดยเฉพาะสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ได้กล่าวถึงบทบาท สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ มีความปรองดองสมานฉันท์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิพย์พาพร ตันติสุนทร ได้กล่าวไว้ว่า หัวใจของ Civic Education ในสังคมประชาธิปไตยก็คือ ครูผู้สอนต้องไม่มีการชี้นำ โดยเฉพาะพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนต้องได้รับการส่งเสริมทางการคิดและการปฏิบัติมากขึ้น เพื่อการค้นพบความรู้จากการสงสัย การตั้งคำถาม การแสวงหาคำตอบได้ด้วยตนเองจนนำไปสู่การค้นพบตัวตนของตนเอง เพราะฉะนั้นจะทำอย่างไรให้เอาความคิดของเด็กออกมา ให้เขานำตัวเอง เมื่อเขานำตัวเองได้ เขาก็จะนำคนอื่นได้ก็คือเรื่องเสรีภาพ ความคิด การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นเป็นเสรีภาพพื้นฐานของประชาธิปไตย โดยที่ครูพูดน้อยลงเหมือนที่พูดกันว่า Teach less, learn more คือสอนให้น้อยลง ส่งเสริมให้เรียนรู้ให้มากขึ้น (Samuiwanit, et al., 2014, pp.21-24)

ด้วยเหตุนี้ แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตยจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูสังคมศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง เพราะประชาธิปไตยเป็นส่วนหนึ่งในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ที่ทุกคนสามารถมีความเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย ท่ามกลางสังคมที่หลากหลายเพื่อความเข้าใจและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

สิทธิมนุษยชน: ความหมายและความเข้าใจ

ปัจจุบันสภาพปัญหาในการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในกลุ่มต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ปรากฏอยู่เสมอๆ และมีแนวโน้มที่จะรุนแรงมากยิ่งขึ้น เช่น กระบวนการข้ามชาติเพื่อลักลอบค้ามนุษย์ โดยเฉพาะแรงงานเด็กและสตรี การละเมิดสิทธิชุมชน สิทธิในการพัฒนา การแย่งชิงทรัพยากรท้องถิ่นและทำลายสิ่งแวดล้อม โดยบรรษัทข้ามชาติที่ร่วมมือกับกลุ่มทุนในประเทศ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลและกลไกของรัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านในฐานะพลเมืองของสังคม และช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรมนุษย์รวมถึงธรรมชาติอย่างแท้จริง โดยการ

กำหนดนโยบาย และการดำเนินการให้ประชาชนตระหนักถึงการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นมากยิ่งขึ้น ด้วยสาเหตุและความสำคัญดังกล่าว เราจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชน เพราะมีความสำคัญทั้งในการสร้างประชาธิปไตยในสังคมไทยและสังคมโลก ดั่งนักวิชาการทางด้านสิทธิมนุษยชนได้ให้ความหมายหลากหลายต่างๆ ดังนี้ Levin (1989, p.1) กล่าวไว้ว่า สิทธิมนุษยชนมีความหมายพื้นฐาน 2 ประการ คือ 1) สิทธิทางศีลธรรม ได้มาจากความเป็นมนุษย์ และมีจุดมุ่งหมายที่เกียรติของความเป็นมนุษย์ 2) สิทธิตามกฎหมาย ได้มาจากกระบวนการทางกฎหมายทั้งกฎหมายภายในประเทศ และต่างประเทศ สอดคล้องกับแนวคิดของ The Administration of Justice and Human Rights for the East European Countries (1989, p.8) ในคำแถลงการณ์ของ Bhundare กล่าวไว้ว่า สิทธิมนุษยชนเป็นของทุกคนไม่ว่าผู้นั้นจะยากจนหรือร่ำรวย ทุกคนสมควรจะไดรับประโยชน์จากสิทธิเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม สิทธิทางวัฒนธรรม และสมควรได้รับสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง รวมทั้งสิทธิทางการศึกษา เพราะสิทธิมนุษยชนครอบคลุมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค ของบุคคล ที่ได้รับการรับรอง หรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทย มี พันธกรณี ที่จะต้องปฏิบัติตาม เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลและสิทธิทางการเมือง กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ เป็นต้น (The Coordinating Committee of human rights organizations, 2011, p.35)

นอกจากนี้ นักวิชาการด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยตามแนวคิดของ Singkaneti (2004, pp.63-64); Patintu (2005, p.29); Charmrick (1988, p.425) ได้กล่าวไว้ว่า สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความเท่าเทียมกันในแง่ศักดิ์และสิทธิ เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่าง อันเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญมุ่งที่จะให้ความคุ้มครองแก่ทุกๆ คน โดยมิได้แบ่งแยกว่าบุคคลนั้นจะเป็นคนของชาติใด เชื้อชาติใด หรือศาสนาใด หากบุคคลนั้นเข้ามาอยู่ในขอบเขตอำนาจรัฐที่ใช้รัฐธรรมนูญของประเทศนั้น บุคคลนั้นย่อมได้รับความคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญนั้นๆ ด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นคุณลักษณะประจำตัวของมนุษย์ทุกคนเป็นสิทธิเสรีภาพตามธรรมชาติที่เป็นของมนุษย์ในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์และด้วยเหตุผลแต่เพียงอย่างเดียวว่า เพราะเขาเกิดมาเป็นมนุษย์มนุษย์ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเหล่านี้อยู่แล้วตั้งแต่ก่อนที่จะมีรัฐเกิดขึ้น สิทธิประเภทนี้ ได้แก่ สิทธิในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพในทางศาสนา เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป สิทธิมนุษยชน คือ สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ทุกคนพึงมีพึงได้ตั้งแต่เกิดมาเป็นมนุษย์ที่มีร่ายกายครบ 32 ประการหรือไม่ครบ 32 ประการ เพื่อการดำรงอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ ซึ่งไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ และสิทธินี้จะติดตัวไปจนตาย โดยไม่มีการแบ่งความแตกต่างใดๆ ไม่ว่าจะเป็นได้แก่ เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา เพศ ความพิการ ความสามารถ ถิ่นกำเนิด ฯลฯ สิทธิและเสรีภาพของมนุษย์จึงควรได้รับการยอมรับในทุกระดับของสังคม ขณะเดียวกันมนุษย์ทุกคนนอกจากสามารถคิดหรือกระทำการสิ่งใดภายใต้ข้อตกลงของสังคมแล้ว มนุษย์จำเป็นต้องพึงมีความรับผิดชอบต่อการประพฤติปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นตามศีลธรรมจรรยาบนพื้นฐานหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาด้วย เช่น ศีล 5 ที่มีข้อห้ามต่างๆ นั่นคือการเคารพในมนุษย์ ย่อมไม่ละเมิด ทำร้าย หรือทำให้คุณค่าของผู้อื่นด้อยค่าลง เช่น การไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดปด การไม่ดื่มสุรา รวมถึงไม่ทำผิดศีลด้านต่างๆ เป็นต้น

สิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตย

การต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในสังคมไทยนั้นมีมายาวนาน นับตั้งแต่ในยุคเริ่มเปิดประเทศภายหลังสนธิสัญญาเบาริ่งในสมัยรัชกาลที่ 4, การเรียกร้องต้องการรัฐธรรมนูญของกลุ่มเจ้านายและข้าราชการใน

ร.ศ.103 ในสมัยรัชกาลที่ 5, เหตุการณ์ ร.ศ.130 เหตุการณ์ที่ชนชั้นสูงบางกลุ่มเรียกร้องโดยวางแผนเปลี่ยนแปลงการปกครองลดพระราชอำนาจพระมหากษัตริย์ลงมาอยู่ภายใต้กฎหมาย ในช่วงต้นรัชกาลที่ 6 เรื่อยมาจนถึงการปฏิวัติ 2475 อาณาจักรสยามเปลี่ยนรูปแบบประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปเป็นประชาธิปไตย, การต่อสู้ในยุคเผด็จการทหารนับหลังจากรัฐประหาร 2490 จนถึงยุคของระบบปฏิวัติของจอมพลสฤษดิ์ นับตั้งแต่ปี 2501 เรื่อยมา (Cosananan, 2002, p.519) จะเห็นได้ว่า สังคมไทยได้รับอิทธิพลแนวคิดของความเท่าเทียมกันจากชาติตะวันตก มนุษย์เริ่มตื่นตัวกับอุดมการณ์ที่ว่าทุกชีวิตที่เกิดมาย่อมมีสิทธิ์เท่ากันและโอกาสเท่ากัน โดยไม่คำถึงอายุ เชื้อชาติ ความสามารถ เพศ ศาสนา และอื่นๆ ดังนั้น เราควรมุ่งศึกษาทำความเข้าใจบนพื้นฐานของความชอบธรรมเพื่อนำไปสู่ประชาธิปไตยและการเคารพยอมรับของกันและกันในสังคมอย่างปกติสุข อย่างไรก็ตาม การต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตยในสังคมไทยที่ผ่านมาได้ชี้ให้เห็นว่า การถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์เป็นวิธีการในการจัดตั้งรัฐบาลและเป็นหลักในการตัดสินสาธารณะประโยชน์ต่างๆ ของพลเมือง แต่ไม่ใช่เป็นช่องทางสำหรับการกดขี่ประชาธิปไตยสำหรับกลุ่มเสียงข้างมากในการพรากสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานของคนกลุ่มน้อย ในขณะเดียวกันคนกลุ่มน้อยต้องเชื่อมั่นว่ารัฐบาลจะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของพวกเขาอย่างเต็มกำลัง เพราะเมื่อมีการคุ้มครองอย่างเต็มรูปแบบแล้ว พวกเขาก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมและสร้างคุณประโยชน์ต่อสถาบันในระบอบประชาธิปไตยได้ ดังนั้นไม่มีคำตอบใดเพียงคำตอบเดียวสำหรับวิธีการแก้ปัญหาความแตกต่างทางความคิดเห็นและค่านิยมระหว่างคนกลุ่มน้อย แต่สิ่งที่เราทราบแน่นอนก็คือกระบวนการทางประชาธิปไตยที่ยอมรับในความแตกต่าง คือ การถกเถียง อภิปราย และการประนีประนอมเท่านั้นที่จะทำให้สังคมที่เสรีภาพ โดยสามารถตกลงกันได้ และเป็นการตกลงที่ถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ที่ไม่ได้ละเลยคุ้มครองเสียงคนกลุ่มน้อยอย่างเสมอภาค ยุติธรรม ทั้งนี้มีนักวิชาการได้จำแนกสิทธิมนุษยชนอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์นั้นซึ่งครอบคลุมสิทธิต่างๆ ดังนี้

Rights and Liberties Protection Department (2012, pp.2-3) ได้จำแนกขอบเขตของสิทธิมนุษยชนครอบคลุมสิทธิ 5 ประเภท ได้แก่

1. สิทธิพลเมือง ได้แก่ สิทธิในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพและความมั่นคงในชีวิต ไม่ถูกทรมาน ไม่ถูกทำร้ายหรือฆ่า สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ สิทธิในความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย สิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการจับกุมหรือคุมขังโดยมิชอบ สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีในศาลอย่างยุติธรรม โดยผู้พิพากษาที่มีอิสระ สิทธิในการได้รับสัญชาติ เสรีภาพของศาสนิกชนในการเชื่อถือและปฏิบัติตามความเชื่อถือ

2. สิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการเลือกวิถีชีวิตของตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก สิทธิการมีส่วนร่วมกับรัฐในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิในการเลือกตั้งอย่างเสรี

3. สิทธิทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สิทธิในการมีงานทำ ได้เลือกงานอย่างอิสระและได้รับค่าจ้างอย่างเป็นธรรม สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การได้รับมาตรฐานการครองชีพอย่างพอเพียง

4. สิทธิทางสังคม ได้แก่ สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิในการได้รับหลักประกันด้านสุขภาพ แม่และเด็กต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเต็มที่ ได้รับความมั่นคงทางสังคม มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

5. สิทธิทางวัฒนธรรม ได้แก่ การมีเสรีภาพในการใช้ภาษาหรือสื่อความหมายในภาษาท้องถิ่นตน มีเสรีภาพในการแต่งกายตามวัฒนธรรม การปฏิบัติกิจตามวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นของตน การปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา การพักผ่อนหย่อนใจด้านการแสดงศิลปะ วัฒนธรรม บันเทิงได้โดยไม่มีใครมาบังคับ

Charmrick (1988, pp.71-75) จำแนกสิทธิมนุษยชนครอบคลุมสิทธิ 6 ประเภท ได้แก่

1. สิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับปัจเจกภาพและความเสมอภาค คนเราเกิดมาเป็นอิสระและเสมอกันในเกียรติในสิทธิ ในเหตุผลและมโนธรรม หรือว่าคนเราย่อมมีสิทธิอิสรภาพโดยไม่มีการกีดกั้นเพราะเชื้อชาติ เพศ ภาษา ศาสนา ตลอดจนหลักการที่บอกว่าคนทุกคนย่อมมีสิทธิในการดำรงชีวิต เสรีภาพและความมั่นคงของตนเอง

2. สิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับครอบครัวและทรัพย์สิน เป็นหลักการที่รับรองกรรมสิทธิ์ รับรองถึงความสำคัญของสิทธิในครอบครัวและการประกอบอาชีพ

3. สิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับทางการเมือง ในทางความคิดเห็น ความเชื่อ การรวมเป็นสมาคม การตั้งสหภาพแรงงานและการรวมตัวกันเป็นพรรคการเมือง

4. สิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับทางเศรษฐกิจ สิทธิที่จะหางานทำ ที่จะประกอบอาชีพ สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม

5. สิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับทางการศึกษา รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษา ตลอดจนช่วยเหลือผู้ยากไร้ในเรื่องทุนและปัจจัยต่างๆ ในการเล่าเรียน

6. สิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม รับรองฐานะความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย คนทุกคนอยู่ภายใต้การคุ้มครองของกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน

ตาราง 1 การจำแนกสิทธิมนุษยชนครอบคลุมสิทธิต่างๆ ดังนี้

Rights and Liberties Protection Department (2012, pp.2-3)	Charmrick (1988, pp.71-75)	**การสังเคราะห์การจำแนกสิทธิมนุษยชนครอบคลุมสิทธิต่างๆ**
สิทธิพลเมือง ได้แก่ สิทธิในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพและความมั่นคงในชีวิต สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในการได้รับสัญชาติ เสรีภาพของศาสนิกชนในการเชื่อถือและปฏิบัติ	**สิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับปัจเจกภาพและความเสมอภาค** คนเราเกิดมาเป็นอิสระและเสมอกันในเกียรติในสิทธิ ในเหตุผลและมโนธรรม หรือว่าคนเราย่อมมีสิทธิอิสรภาพโดยไม่มีการกีดกั้น **สิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม** รับรองฐานะความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย ภายใต้การคุ้มครองของกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน	**1. สิทธิพลเมือง (Civil Rights)** ทุกคนย่อมมีสิทธิในการดำรงชีวิต มีเสรีภาพและความมั่นคงของตนเอง ไม่ว่าบุคคลจะแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ เพศ ภาษา ศาสนา เป็นต้น
สิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการเลือกวิถีชีวิตของตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก สิทธิในการเลือกตั้ง	**สิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับทางการเมือง** ในทางความคิดเห็น ความเชื่อ การรวมเป็นสมาคม การตั้งสหภาพแรงงานและการรวมตัวกันเป็นพรรคการเมือง	**2. สิทธิทางการเมือง (Political Rights)** ทุกคนย่อมมีสิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐเพื่อดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ได้แก่ สิทธิ เสรีภาพในการรวมกลุ่มเป็นพรรคการเมือง การชุมนุมโดยสงบ สิทธิการเลือกตั้ง เป็นต้น
สิทธิทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สิทธิในการมีงานทำ ได้เลือกงานอย่างอิสระและได้รับค่าจ้างอย่างเป็นธรรม สิทธิใน	**สิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับทางเศรษฐกิจ** สิทธิที่จะหางานทำ ที่จะประกอบอาชีพ สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม	**3. สิทธิทางเศรษฐกิจ (Economic Rights)** ทุกคนย่อมมีสิทธิในการทำงานหารายได้ ได้แก่ สิทธิเลือกอาชีพอย่างอิสระได้รับค่าจ้างที่

Rights and Liberties Protection Department (2012, pp.2-3)	Charmrick (1988, pp.71-75)	**การสังเคราะห์การจำแนกสิทธิมนุษยชนครอบคลุมสิทธิต่างๆ**
การเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การได้รับมาตรฐานการครองชีพอย่างพอเพียง		เหมาะสม สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เป็นต้น
สิทธิทางสังคม ได้แก่ สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิในการได้รับหลักประกันด้านสุขภาพ ได้รับความมั่นคงทางสังคม มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว	**สิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับทางการศึกษา** รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษา ตลอดจนช่วยเหลือผู้ยากไร้ในเรื่องทุนและปัจจัยต่างๆ ในการเล่าเรียน **สิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับครอบครัวและทรัพย์สิน** เป็นหลักการที่รับรองกรรมสิทธิ์ รับรองถึงสิทธิในครอบครัวและการประกอบอาชีพ	**4. สิทธิทางสังคม (Social Rights)** ทุกคนย่อมมีสิทธิในความมั่นคงทางสังคม ได้แก่ สิทธิการได้รับการศึกษา สิทธิการได้รับหลักประกันด้านสุขภาพ ได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเต็มที่ ได้รับเสรีภาพในการเลือกคู่ครอง และสร้างครอบครัว เป็นต้น
สิทธิทางวัฒนธรรม ได้แก่ การมีเสรีภาพในการใช้ภาษา ภาษาท้องถิ่น การแต่งกายตามวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นของตน การปฏิบัติตามความเชื่อ การพักผ่อนหย่อนใจด้านการแสดงศิลปะ วัฒนธรรม บันเทิง		**5. สิทธิทางวัฒนธรรม (Cultural Rights)** ทุกคนย่อมมีสิทธิในการปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ได้แก่ การมีเสรีภาพในการใช้ภาษาหรือภาษาท้องถิ่น การแต่งกายตามวัฒนธรรม การปฏิบัติตามศาสนา เป็นต้น

จากตาราง 1 กล่าวได้ว่า การจำแนกสิทธิมนุษยชนครอบคลุมสิทธิต่างๆ ได้แก่ 1) สิทธิพลเมือง (Civil Rights) 2) สิทธิทางการเมือง (Political Rights) 3) สิทธิทางเศรษฐกิจ (Economic Rights) 4) สิทธิทางสังคม (Social Rights) และ 5) สิทธิทางวัฒนธรรม (Cultural Rights) เนื่องจากสิทธิมนุษยชนได้ให้ความเท่าเทียมกัน แก่ประชาชน รัฐบาลไม่ได้เป็นผู้มอบสิทธิดังกล่าวแต่เป็นผู้ที่ต้องคุ้มครองสิทธินั้น เสรีภาพซึ่งอยู่บนรากฐานของความยุติธรรม ความอดกลั้น ศักดิ์ศรีและความเคารพซึ่งกันและกัน ไม่ว่าประชาชนผู้นั้นจะมีชาติพันธุ์ ศาสนา สังกัดพรรคการเมือง หรือมีจุดยืนทางสังคมอย่างไร ทั้งในระดับปัจเจกและต่อส่วนรวม การจำแนกสิทธิมนุษยชนดังกล่าวจึงไม่สามารถแยกออกจากความเป็นมนุษย์ในทุกสังคม สิทธิในด้านต่างๆ ย่อมได้รับการปฏิบัติอย่างมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์อย่างเสมอภาค เพื่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพในทุกๆ ด้านและเกิดสันติสุขในสังคมต่อไป

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตย

กระบวนการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตยโดยอาศัยการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนนั้นนับว่ามีความสำคัญในระบอบประชาธิปไตย เพราะระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีรูปแบบของรัฐบาลที่วิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นรัฐบาลจึงไม่ควรมองว่าการศึกษาเป็นเพียงเครื่องมือในการควบคุมข้อมูลข่าวสารเพียงอย่างเดียว แต่ต้องใช้กลไกการปลูกฝังความรู้ ทักษะ เจตคติแก่ผู้เรียนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติ และทุ่มเททรัพยากรให้กับการศึกษาเท่าๆ กับการคุ้มครองประชาชน ซึ่ง Samuiwanit, et al. (2014, pp.3-4) ได้เสนอแนวทางการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยอย่างมีคุณภาพ แบ่งออกได้ดังนี้

1. การให้ความรู้ที่เป็นสาระสำคัญของสังคมประชาธิปไตย คือ ประชาธิปไตยมีหลักการอย่างไรบ้าง แล้วผู้ที่จะอยู่ในสังคมประชาธิปไตยนั้นควรจะมีส่วนร่วมและร่วมมือกับผู้อื่นได้อย่างไร องค์กรและสถาบันต่างๆ ในระบอบประชาธิปไตยมีอะไรบ้าง

2. การสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ก็จะต้องรับรู้และติดตามการเคลื่อนไหวทางการเมือง มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการนิติบัญญัติ มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานของพรรคการเมือง ติดตามการเคลื่อนไหวของผู้แทนราษฎร ติดตามการเคลื่อนไหวของพรรคการเมือง สามารถเข้าใจและวิจารณ์ให้ความเห็นเกี่ยวกับนโยบายที่พรรคการเมืองออกมาได้ และสามารถจะเปรียบเทียบนโยบายพรรคการเมืองต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้

Thewanaruemitkul (2013, pp.6-16) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองสู่การปฏิบัติ มีดังนี้

1. ฝึกการเคารพกติกา ให้ผู้เรียนตกลงกติกาในการอยู่ร่วมกัน โดยให้มีการประเมินผลการเคารพกติกาเป็นระยะๆ และสรุปผลเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนประเมินตนเองว่าละเมิดกติกาข้อใด เพราะเหตุใด และจะพัฒนาตนเองอย่างไรให้สามารถปฏิบัติตามกติกาข้อนี้ได้ โดยกิจกรรมนี้จะทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงการเคารพกติกาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้วยการไม่ละเมิดกติกาที่ตัวเรา หรือสังคมกำหนดขึ้น

2. ฝึกการเคารพสิทธิผู้อื่น ตั้งคำถามว่า “คุณเคยถูกละเมิดสิทธิอะไรบ้าง” และ “คุณเคยละเมิดสิทธิ/กติกาอะไรบ้าง” เป็นการชี้ให้เห็นว่าสาเหตุส่วนใหญ่ของการละเมิดสิทธิผู้อื่น เกิดจากตัวเรา ดังนั้นถ้าเริ่มแก้ไขที่ตัวเราด้วยการเคารพสิทธิของผู้อื่นปัญหาเรื่องการถูกละเมิดสิทธิก็จะหมดไป

3. ฝึกการเคารพความแตกต่าง ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มประมาณ 8-15 คน กำหนดประเด็นปัญหาให้แต่ละกลุ่มระดมสมองในการวิจารณ์ประเด็นปัญหานั้น โดยกำหนดกติกาเมื่อมีผู้แสดงความคิดเห็นสมาชิกคนอื่นๆ ต้องฟังอย่างตั้งใจ ห้ามเถียง ห้ามโต้แย้ง แต่ถามได้ จากนั้นให้สรุปความคิดเห็นเป็นภาพรวมของกลุ่มแล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

4. ฝึกการเคารพหลักความเสมอภาค มอบหมายให้ผู้เรียนไปสัมภาษณ์คนที่ตนคิดว่ามีฐานะด้อยกว่า หรือนำเสนอ Clip VDO ที่สะท้อนความคิด ความเป็นอยู่ หรือการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่มีฐานะ หรือสถานภาพที่แตกต่างกัน แล้วชี้ให้เห็นถึงความมีมนุษย์ที่มีสิทธิโดยเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาคกัน

5. ฝึกการพึ่งพาตนเอง ใช้วิธีการเช่นเดียวกับการฝึกการเคารพความแตกต่าง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะให้เห็นว่าปัญหาทุกอย่างเกิดขึ้นจากการกระทำหรือความคิดของตัวเราเอง ปัญหาทุกอย่างจึงแก้ไขได้ด้วยตัวเรานั่นเอง

6. ฝึกความรับผิดชอบต่อสังคม ตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วให้นักศึกษาพูดถึงคนหรือใครบ้างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ โดยผู้สอนชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกันของคนในสังคม จากนั้นมอบหมายกิจกรรมหรือโครงงาน

Tansiri (2014, pp.107-119) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างบุคลิกลักษณะนิสัยของความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย มีดังนี้

1. การอบรมบ่มนิสัย การสร้างกรอบจริยธรรมของการดำเนินชีวิต จะต้องทำต่อเนื่องตลอดไป ทั้งในระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา อุดมศึกษา และในวัยผู้ใหญ่ โปรดให้ความสำคัญกับสิ่งที่คุณครูกำลังทำอยู่ทุกวัน ตั้งแต่การเข้าแถว ร้องเพลงชาติ การสวดมนต์ตอนเช้า การท่องอาขยานตอนเย็น การฝึกให้เด็กรับประทานอาหารร่วมกัน โดยเน้นฝึกให้เด็กรู้จักระงับอารมณ์โทสะ ความอยากได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด รู้จักแบ่งปันขนมและของเล่นกับเพื่อนๆ ฝึกการเล่นเกมที่ยึดกติกา การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี การสร้างอุปนิสัยที่รักความสะอาด ซื่อตรง มีวินัยต่อ

ตนเอง เช่น การรักษาเวลา ทำงานตรงเวลา และการส่งเสริมให้เด็กได้อ่านหนังสือทุกๆ ประเภทที่เหมาะสมกับวัยของเขาจึงเป็นสิ่งสำคัญ

2. การสร้างแรงบันดาลใจ การส่งเสริมกิจกรรมภาคปฏิบัติ เปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความสามารถ ตลอดจนส่งเสริมกิจกรรมการอ่านหนังสือนอกเวลาที่มีการหล่อหลอมความประพฤติและความคิดที่ดีงามและสร้างสรรค์ หนังสือสำหรับเด็ก เช่น มหาชนก กามนิตวาสิฏฐี กองทัพธรรม หนังสือสำหรับวัยรุ่น และนวนิยายของดอกไม้สด และเสนีย์ เสาวพงศ์ เช่น ความรักของวัลยา ปีศาจ คนดีศรีอยุธยา เป็นต้น

3. การสร้างมโนธรรมสำนึก ต้องคำนึงถึงมิติทางปัญญาและการใช้เหตุผล ในการสร้างมโนธรรมสำนึกหรือจิตสำนึก หรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ต้องเพียรพยายามชี้แจงให้เด็กได้ทราบและตระหนักว่าทำไมจึงต้องประพฤติตนให้เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว และเอาแต่ใจตนเอง ทำไมต้องซื่อตรง ซื่อสัตย์ ทำไมจึงต้องไม่ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ มีเหตุผลอย่างไร ตามหลักทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หรืออยากให้ผู้อื่นทำกับเราอย่างไรก็จงทำอย่างนั้นกับเขาด้วยเหตุผลของการประพฤติดี ประพฤติชอบ เช่น ศีลห้า ไม่ดื่มของมึนเมา ไม่ลักทรัพย์ เป็นต้น

The Office of the Election Commission and the Office of the Basic Education (2014, p.3) ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนควรเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยจากแนวทางการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ โดยควรดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้สอนต้องมีทัศนคติและพฤติกรรมเป็นนักประชาธิปไตย มีบทบาทหน้าที่ในการเอื้ออำนวยให้เด็กและเยาวชนเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงควรเคารพในความคิดเห็นของผู้เรียน ยอมรับในความแตกต่าง หลากหลายของผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย บุคลิกภาพใช้เหตุผลและสติปัญญา ยึดมั่นสันติวิธีในการแก้ไขปัญหา รู้จักประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีเจตคติ ค่านิยม และศรัทธาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนที่หลากหลาย ได้แก่ การเล่นเกม การร่วมแสดงความคิดเห็น การร่วมอภิปรายโดยเสรี การฝึกปฏิบัติ ฝึกการวิเคราะห์จากสถานการณ์ต่างๆ

3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย ฝึกฝนทักษะที่จะนำไปสู่การมีทัศนคติ ค่านิยม เจตคติที่ดีต่อวิถีประชาธิปไตย ฝึกฝนและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามกฎกติกา ระเบียบของสังคม รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ

4. ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตย และเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย เป็นผู้มีจิตสาธารณะ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมอย่างจริงจัง เช่น การรณรงค์เลือกตั้ง การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ และสมาชิกกลุ่ม เป็นต้น

5. ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติตามวิถีประชาธิปไตย เรียนรู้ด้วยตนเอง ติดตามข้อมูลข่าวสาร ฝึกฝนทักษะวิเคราะห์แยกแยะข่าวสารที่ถูกต้อง

ตาราง 2 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตย

Samuiwanit, et al. (2014, pp.3-4)	Thewanaruemitkul (2013, pp.6-16)	Tansiri (2014, pp.107-119)	The Office of the Election Commission and the Office of the Basic Education (2014, p.3)	**การสังเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตย**
1. การให้ความรู้ที่เป็นสาระสำคัญของสังคมประชาธิปไตยมีอะไรบ้าง	1. ฝึกการเคารพกติกาในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ด้วยการไม่ละเมิดกติกาที่กำหนดขึ้น 2. ฝึกการเคารพสิทธิผู้อื่น ตั้งคำถามว่า “คุณเคยละเมิดและถูกละเมิดสิทธิอะไรบ้าง”	1. การอบรมบ่มนิสัยให้ความสำคัญกับสิ่งที่คุณครูกำลังทำอยู่ทุกวี่ทุกวัน	1. ผู้สอนต้องมีทัศนคติและพฤติกรรมเป็นนักประชาธิปไตย โดยถือประโยชน์ส่วนรวม 2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย ได้แก่ เกม แสดงความคิดเห็น อภิปราย ปฏิบัติ วิเคราะห์	1. การสร้างความรู้ความเข้าใจ (K) โดยการอบรมบ่มนิสัยเกี่ยวกับเรื่องการเคารพกติกาและสิทธิ ในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น เช่น กิจกรรมเกม แสดงความคิดเห็น โต้แย้งด้วยเหตุผล อภิปราย วิเคราะห์
2. การสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับพลเมืองประชาธิปไตย	3. ฝึกการเคารพความแตกต่าง ด้วยการระดมสมองในการวิจารณ์ประเด็นปัญหา 4. ฝึกการเคารพหลักความเสมอภาค โดยให้ไปสัมภาษณ์คนที่มีฐานะด้อยกว่า หรือนำเสนอ Clip VDO ที่สะท้อนความเป็นอยู่ 5. ฝึกการพึ่งพาตนเอง ผู้สอนชี้แนะให้เห็นว่าปัญหาทุกอย่างเกิดขึ้นจากการกระทำหรือความคิดของตัวเราเอง 6. ฝึกความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการตั้งคำถาม ชี้ให้เห็นคนในสังคม แล้วมอบหมายกิจกรรมหรือโครงงาน	2. การสร้างแรงบันดาลใจ การส่งเสริมกิจกรรมภาคปฏิบัติ ให้ได้แสดงความสามารถ 3. การสร้างมโนธรรมสำนึกทางปัญญาและการใช้เหตุผล หรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี	3. จัดกิจกรรมที่เน้นถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย 4. ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตย เช่น การรณรงค์เลือกตั้ง การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ และสมาชิกกลุ่ม 5. ให้ได้พัฒนาตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติ เรียนรู้ด้วยตนเอง ติดตามข้อมูล ฝึกทักษะวิเคราะห์แยกแยะข่าวสาร	2. การสร้างทักษะ/กระบวนการ (P) โดย การส่งเสริมกิจกรรมภาคปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการเคารพความแตกต่างและการเคารพหลักความเสมอภาค ด้วยการระดมสมองในการวิพากษ์วิจารณ์ โดยให้ไปสัมภาษณ์บุคคลในสังคม 3. การสร้างเจตคติ (A) โดยการสร้างมโนธรรมสำนึกทางปัญญาและการใช้เหตุผล เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งพาตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยมีส่วน

Samuiwanit, et al. (2014, pp.3-4)	Thewanaruemitkul (2013, pp.6-16)	Tansiri (2014, pp.107-119)	The Office of the Election Commission and the Office of the Basic Education (2014, p.3)	**การสังเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตย**
				ร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และชาติ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ติดตามข้อมูล ฝึกทักษะวิเคราะห์แยกแยะข่าวสาร

บทสรุปสู่การจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ผู้เขียนขอสรุปจากข้อมูลที่นำเสนอเบื้องต้นสู่แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตย ควรพัฒนาผู้เรียนสู่จุดมุ่งหมายใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ (K) โดยการอบรมบ่มนิสัย เกี่ยวกับเรื่องการเคารพกติกาและสิทธิ ในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น สำหรับกิจกรรมย่อยอาจได้แก่ กิจกรรมเกมการแข่งขันการตอบคำถามบิงโก การแสดงความคิดเห็นถึงข่าวการอพยพของชาวโรฮิงญาทางภาคใต้ของไทย การอภิปรายถึงความเท่าเทียมกันของกลุ่มบุคคลเพศที่สาม ความเท่าเทียมของผู้ชายผู้หญิง เด็กและสตรี รวมถึงผู้สูงอายุ การวิเคราะห์เหตุการณ์ละเมิดสิทธิของชาวซีเรียหรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการหนีภัยการสู้รบอันส่งผลต่อการศึกษา สาธารณสุข ที่อยู่อาศัย เป็นต้น 2) การสร้างทักษะ/กระบวนการ (P) กิจกรรมย่อยอาจเป็นการส่งเสริมกิจกรรมภาคปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการเคารพความแตกต่าง และการเคารพหลักความเสมอภาค ด้วยการเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญของศาสนาที่ตนเองนับถือ การส่งเสริมการเล่านิทานให้กับผู้พิการทางการมองเห็นหรือกิจกรรมการพัฒนาผู้พิการประเภทอื่นๆ การระดมสมองในการวิพากษ์วิจารณ์ถึงการประหารชีวิตของนักโทษคดีข่มขืนหรือกลุ่มบุคคลที่ถูกละเมิดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยให้ไปสัมภาษณ์บุคคลในสังคมเป็นการฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) การสร้างเจตคติ (A) โดยการสร้างมโนธรรมสำนึกทางปัญญาและการใช้เหตุผล เกี่ยวกับปัญหาสังคมในด้านการเหยียดสีผิว ชาติพันธุ์ ประเพณีและวัฒนธรรม การพึ่งพาตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติ การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมด้วยการสร้างค่าย โครงการแล้วติดตามข้อมูล ฝึกทักษะวิเคราะห์แยกแยะข่าวสารในประเด็นทางการเมือง ทั้งนี้ครูผู้สอนสังคมศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อดึงความสามารถของผู้เรียนออกมาให้ครบจุดมุ่งหมายใน 3 ด้านดังกล่าว เช่น การจัดการเรียนรู้แบบใช้กรณีศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถามที่ท้าทาย การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบค้นพบ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ การจัดการเรียนรู้แบบอภิปราย การจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มทำงาน การจัดการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมติ การจัดการเรียนรู้แบบเกมจำลองสถานการณ์ การจัดการเรียนรู้แบบศึกษาด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การจัดการเรียนรู้แบบใช้สื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามที่เสนอมานี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ผู้สอนสามารถนำไปกำหนดให้สอดคล้องกับสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดในแต่ละระดับการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 2) ผู้สอนสามารถใช้กำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตย ทั้งนี้ผู้สอนสามารถเพิ่มเติมองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้อื่นๆ ที่สอดคล้องกับบทเรียน ซึ่งได้แก่ ขั้นตอน และกระบวนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลต่อไป และนอกเหนือจากนี้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตยดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักกล้าแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลายอันเป็นพื้นฐานสำคัญของความเท่าเทียมกันของคนในสังคม เพื่อแสวงหาจุดยืนร่วมกันในประเด็นปัญหาต่างๆ และทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขสิ่งที่เป็นปัญหาสำหรับประชาชนทั้งประเทศในอนาคตได้ นอกจากนี้ ปลูกฝังค่านิยมที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนได้นั้น ต้องได้รับการร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเริ่มจากครอบครัว โรงเรียน สถาบันการศึกษาทุกระดับ และสถาบันอื่นๆ ในสังคมอีกด้วย

ดังนั้น แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตย จึงเป็นกระบวนการพัฒนาพลเมืองที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างวัฒนธรรมแห่งสันติภาพ และการไร้ความรุนแรงอันเป็นชนวนเหตุของละเมิดข้อตกลงร่วมกันของสังคม เพื่อให้สมาชิกทุกคนรู้จักตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น การใช้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบ โดยเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรม ความเคารพซึ่งกันและกัน ไม่แสดงกิริยาและวาจาดูหมิ่นผู้อื่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้อเฟื้อแบ่งปัน มีส่วนร่วมและเสนอแนวทางการป้องกันปัญหาความขัดแย้งในเรื่องทัศนคติ ความคิด ความเชื่อต่างๆ ร่วมกัน ทั้งนี้ ครูผู้สอนในสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ควรปลูกฝังให้ผู้เรียนที่เป็นทรัพยากรบุคคลของชาติที่สำคัญ ในการส่งเสริมคุณลักษณะที่ดีในด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย แสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง มีวิจารณญาณในการเลือกตั้ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสันติสุขสืบต่อไป

References

Charmrick, S. (1988). *Human rights developments in Thailand.* Bangkok: the printing Association of rights and freedoms of citizens. (in Thai)

__________. (1997). *Politics with constitutional development.* Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

Cosananan, C. (2002). *Human rights without borders, philosophy, law and the social reality.* Bangkok: publisher of the rule of law. (in Thai)

Levin, L. (1989). *Human Rights: Question and answer.* Vendome: UNESCO.

Patintu, C. (2005). *The learning and practice of human rights.* Bangkok: O. S. Printing House. (in Thai)

Rights and Liberties Protection Department. (2012). *Analysis of the data and links to orientation, National Human Rights Plan No. 3 (2014-2018).* Bangkok: The Ministry of Justice. (in Thai)

Samuiwanit, C., et al. (2014). *The educational approach to create a citizen in society.* Bangkok: p. Express. (in Thai)

Singkaneti, B. (2004). *The basic principle of freedom and human dignity by the constitution* (2nd ed.). Bangkok: Winyuchon. (in Thai)

Tansiri, W. (2014). *Teaching science is a Democrat.* Bangkok: Institute for Policy Studies Policy Studies Foundation. (in Thai)

The Administration of Justice and Human Rights for East European Countries. (1998). *Human Rights.* New York: United Nations.

The Coordinating Committee of human rights organizations. (2011). *The mechanisms of human rights protection by the Constitution.* Bangkok: The Friedrich c Foundation El bear. (in Thai)

The Ministry of Education. (2009). *The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008).* Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. (in Thai)

The Office of the Election Commission and the Office of the Basic Education. (2014). *Guidelines for using the manual activities to learn democracy.* Bangkok: The Ministry of Education. (in Thai)

Thewanaruemitkul, P. (2013). *Manual activities in the course of civic democracy.* Documentation Workshop. Commission on Higher Education. (in Thai)